

EUROPSKI PARLAMENT: ODNOSI S NACIONALNIM PARLAMENTIMA

Uloga nacionalnih parlamenata promijenjena je s napretkom na području europskih integracija. Razni instrumenti suradnje između Europskog parlamenta i nacionalnih parlamenata uvedeni su u cilju uspostavljanja učinkovitog demokratskog nadzora nad europskim zakonodavstvom na svim razinama. Odredbe uvedene Ugovorom iz Lisabona predstavljaju dodatne korake k ostvarenju tog cilja.

PRAVNA OSNOVA

Članak 12. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i Protokol br. 1 o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji.

CILJEVI

A. Razlozi za suradnju

Sam proces europske integracije podrazumijeva prijenos nekih nadležnosti koje su imale nacionalne vlade na zajedničke institucije s ovlastima donošenja odluka, čime se smanjuje uloga nacionalnih parlamenata kao zakonodavnih, proračunskih i nadzornih tijela. Iako su brojne nadležnosti prenesene s nacionalne na razinu EU-a prvotno povjerene Vijeću, Europski parlament postupno je preuzeo punu parlamentarnu ulogu.

- Nacionalni parlamenti shvatili su da bi bolji nacionalni nadzor nad europskim aktivnostima njihovih vlada i bliskiji odnosi s Europskim parlamentom pomogli u jačanju njihova utjecaja na kreiranje politike EU-a te da bi se tako istodobno osiguralo da se Europa gradi na demokratskim načelima.
- Europski parlament općenito je zauzeo stajalište da bi bliski odnosi s nacionalnim parlamentima pomogli jačanju njegove legitimnosti i približavanju Europe građanima.

B. Razvoj konteksta suradnje

Napredak europskih integracija doveo je do početnog smanjenja uloge nacionalnih parlamenata: povećane su ovlasti Zajednice (a zatim i Unije), a područja njezine nadležnosti proširena su, dok je donošenje odluka većinskim glasovanjem u Vijeću postalo pravilo te su povećane i zakonodavne ovlasti Europskog parlamenta.

Do 1979. Europski parlament i nacionalni parlamenti bili su sustavno povezani jer su zastupnike Europskog parlamenta imenovali nacionalni parlamenti. Izravnim izborima zastupnika u Europski parlament te su veze prekinute te su u narednih desetak godina

odnosi gotovo potpuno zamrli. Potreba za njihovim obnavljanjem postala je očita nakon 1989., kad su inicirani kontakti i kad se pokušalo nadomjestiti prvotne veze. Ugovor iz Maastrichta u tome je pomogao uvrštenjem dviju deklaracija na tu temu (br. 13 i br. 14) kojima je predviđeno:

- poštovanje uloge nacionalnih parlamenata u aktivnostima Europske unije (njihove ih vlade moraju pravovremeno obavijestiti o zakonodavnim prijedlozima EU-a i po potrebi se moraju održati zajedničke konferencije);
- razvoj suradnje između Europskog parlamenta i nacionalnih parlamenata jačanjem kontakata, razmjenom informacija, održavanjem redovitih sastanaka i uzajamnim ustupanjem prostora i opreme.

Nacionalni parlamenti nedavno su dobili određen stupanj nadzora nad aktivnostima svojih vlada u okviru Unije kao rezultat ustavnih reformi, koraka koje su vlade poduzele ili izmjena svog načina rada, ali i kao rezultat tumačenja nacionalnih ustavnih pravila prema ustavnim sudovima nekih država članica. Njihovi odbori specijalizirani za pitanja EU-a odigrali su u suradnji s Europskim parlamentom važnu ulogu u tom razvoju.

Protokol o ulozi nacionalnih parlamenata koji je priložen Ugovoru iz Amsterdama poticao je veću uključenost nacionalnih parlamenata u aktivnosti EU-a i zahtijevao da se savjetodavni dokumenti i zakonodavni prijedlozi Komisije u najkraćem roku pošalju nacionalnim parlamentima kako bi ih mogli pregledati prije nego što Vijeće donese odluku. Nacionalni parlamenti imali su važnu ulogu tijekom rasprava na Konvenciji o budućnosti Europe (1.1.4.), kada je na njih bila usredotočena jedna od 11 radnih skupina. U svibnju 2006. Komisija je pristala proslijediti sve nove prijedloge i dokumente za raspravu nacionalnim parlamentima. Taj je „politički dijalog” Ugovorom iz Lisabona postao pravna obveza Komisije. Ugovorom o funkcioniranju Europske unije nacionalnim se parlamentima jamče i veća prava na informacije od institucija EU-a uz obvezu dostavljanja svih nacrti zakonodavnih akata kao i zahtjeva za pristupanje Europskoj uniji.

Ugovorom iz Lisabona napokon je uveden sustav ranog upozorenja, tj. mehanizam koji nacionalnim parlamentima omogućuje nadzor nad poštovanjem načela supsidijarnosti u zakonodavnim prijedlozima (Protokol br. 1 o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji i Protokol br. 2 o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti). U roku od osam tjedana od dana prosljeđivanja zakonodavnog akta nacionalni parlamenti mogu predsjednicima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije poslati obrazloženo mišljenje u kojem navode zašto smatraju da dotični nacrt nije u skladu s načelom supsidijarnosti. Domovi parlamenata tako imaju mogućnost svojom većinom blokirati zakonodavne prijedloge. Međutim konačnu odluku donose zakonodavna tijela (Europski parlament i Vijeće) (1.2.2.). Taj je mehanizam pokrenut tri puta od stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona – u svibnju 2012. u vezi s prijedlogom uredbe Vijeća o ostvarivanju prava na kolektivne mjere u okviru slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga („Monti II”), u listopadu 2013. u vezi s prijedlogom uredbe o osnivanju Ureda europskog javnog tužitelja te u svibnju 2016. u vezi s [prijedlogom revizije Direktive o upućivanju radnika](#). Ugovor također sadrži nove članke u kojima se pojašnjava uloga nacionalnih parlamenata u institucionalnom sustavu Europske unije (članci 10. i 12. UEU-a).

Od početka krize državnog duga EU-a u ožujku 2010. uloga nacionalnih parlamenata europodručja u ratifikaciji paketa pomoći ili njihovoj izmjeni naglasila je važnost bliske suradnje i trajne razmjene informacija između nacionalnih parlamenata i Europskoga parlamenta. Člankom 13. Ugovora o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u ekonomskoj i monetarnoj uniji, koji je stupio na snagu u siječnju 2013., propisuje se posebna suradnja između nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta u svrhu parlamentarnog nadzora gospodarskog i financijskog upravljanja.

POSTIGNUĆA: INSTRUMENTI SURADNJE

A. Konferencije predsjednika parlamentarnih skupština Europske unije

Nakon sastanaka održanih 1963. i 1973. godine, 1981. godine uvedene su konferencije. Na njima su se sastajali predsjednici nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta te su se prvotno održavale svake dvije godine. Pripremaju se na sastancima glavnih tajnika i na njima se raspravlja o točno određenim pitanjima o suradnji između nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta. Tijekom posljednjih nekoliko godina predsjednici su se sastajali svake godine. Od 1995. Europski parlament održava bliske odnose s parlamentima pridruženih država i država podnositeljica zahtjeva za članstvo. Predsjednici Europskog parlamenta i tih parlamenata redovito se sastaju kako bi raspravljali o pristupnim strategijama i ostalim aktualnim pitanjima.

B. Europski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju

Na velikoj konferenciji u Beču 1977. osnovan je Europski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju, mreža službi za istraživanje i dokumentaciju koje blisko surađuju kako bi olakšale pristup informacijama (uključujući nacionalne baze podataka i europske baze podataka) i koordinirale istraživanja da ne bi došlo do udvostručenja posla. Centar prikuplja i širi informacije dobivene istraživanjima, a pokrenuo je i internetsku stranicu kako bi se poboljšala razmjena informacija. Zahvaljujući njegovu direktoriju olakšan je kontakt među istraživačkim odjelima parlamenata država članica. Centrom zajednički upravljaju Europski parlament i Parlamentarna skupština Vijeća Europe. Obuhvaća parlamente država članica EU-a i Vijeća Europe, a njegovim se uslugama mogu koristiti i parlamenti država koje u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe imaju status promatrača.

C. Konferencija parlamenata Zajednice

Ideja je u praksi zaživjela u Rimu 1990. pod imenom „Europsko zasjedanje”. Tema konferencije bila je budućnost Zajednice, što za Zajednicu i države članice znače prijedlozi koji se odnose na ekonomsku i monetarnu uniju i političku uniju te, osobito, uloga nacionalnih parlamenata i Europskog parlamenta. „Zasjedanje” je okupilo 258 sudionika, 173 iz nacionalnih parlamenata i 85 iz Europskog parlamenta. Otad se nije održala nijedna konferencija.

D. Konferencija parlamentarnih odbora za europske poslove parlamenata članica Europske unije (COSAC)

Konferencija se na prijedlog predsjednika francuske Nacionalne skupštine od 1989. održava svakih šest mjeseci i na njoj se sastaju tijela nacionalnih parlamenata koja

su nadležna za pitanja EU-a i šest zastupnika u Europskom parlamentu. Saziva je parlament države koja predsjedava Uniji, a pripremaju je zajedno Europski parlament i parlamenti predsjedajuće trojke. Na svakoj konferenciji raspravlja se o glavnim temama u vezi s europskom integracijom.

COSAC nema ovlast za donošenje odluka, već je savjetodavno i koordinacijsko tijelo koje odluke donosi suglasnošću. Protokolom o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji izričito se ističe da COSAC može na bilo koji način koji smatra prikladnim doprinijeti radu institucija EU-a. Međutim doprinosi COSAC-a ni na koji način nisu obvezujući za nacionalne parlamente niti unaprijed određuju njihovo stajalište.

E. Zajednički parlamentarni sastanci

Na osnovi iskustva s Europskom konvencijom zastupnici u Europskom parlamentu i u nacionalnim parlamentima smatrali su da bi bilo korisno uspostaviti trajni instrument političke suradnje za bavljenje određenim temama. U skladu s time zastupnici u Europskom parlamentu i u nacionalnim parlamentima od 2005. sastaju se na zajedničkim parlamentarnim sastancima kako bi raspravljali o važnim pitanjima koja utječu na parlamente u postupku donošenja odluka i jačanja institucija na razini EU-a.

F. Ostali instrumenti suradnje

Većina stalnih odbora Europskog parlamenta savjetuje se s odgovarajućim nacionalnim odborima na bilateralnim ili multilateralnim sastancima te za posjeta predsjednika i izjestitelja.

Kontakti među klubovima zastupnika u Europskom parlamentu i odgovarajućim klubovima u nacionalnim parlamentima razvili su se do različitih stupnjeva, ovisno o relevantnoj državi ili političkoj stranci.

Administrativna suradnja razvija se u obliku pripravnštava u Europskom parlamentu i razmjene dužnosnika. Uredi većine zastupnika nacionalnih parlamenata nalaze se u zgradi Europskog parlamenta u kojoj se nalazi i Uprava za odnose s nacionalnim parlamentima. Uzajamno dijeljenje informacija o parlamentarnome radu, posebno kad je riječ o zakonodavstvu, postaje sve važnije i oslanja se na modernu informacijsku tehnologiju, kao što je internetska podatkovna i komunikacijska mreža IPEX, koju podupire elektronička platforma za razmjenu podataka i komunikaciju (<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/home/home.do?applng=HR>).

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Dana 19. travnja 2018. Europski parlament donio je [rezoluciju o provedbi odredbi Ugovora o nacionalnim parlamentima](#) u kojoj ističe da nacionalni parlamenti poboljšavaju dobro ustavno funkcioniranje Europske unije i aktivno mu doprinose te tako osiguravaju veći pluralizam i demokratsku legitimnost. U njoj se također potvrđuje da je odgovornost nacionalnih vlada prema nacionalnim parlamentima i dalje „osnova uloge domova nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji”. Parlament podsjeća da se od stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona sustav ranog upozoravanja rijetko koristi te smatra da bi se taj sustav mogao izmijeniti u postojećem okviru Ugovora. U tom pogledu poziva Europsku komisiju da uvede „tehničko razdoblje za obavješćivanje” kako bi se omogućilo dodatno vrijeme između datuma kad nacionalni parlamenti

zaprima nacrt zakonodavnog akta i datuma početka osmotjednog razdoblja. Parlament isto podupire mogućnost da nacionalni parlamenti Komisiji podnose konstruktivne prijedloge kako bi pozitivno utjecali na europsku raspravu i pravo inicijative Komisije. U njoj se naposljetku daje niz prijedloga čiji je cilj jačanje postojećih instrumenata suradnje između Europskog parlamenta i nacionalnih parlamenata.

Roberta Panizza
10/2018

